

Té una memòria privilegiada que li permet salpebrar la conversa de dades i noms que sovint discorren a la velocitat d'un torrent, i de tant en tant descriuen meandres que el duen molt lluny en el temps. Als seus 91 anys, el cronista oficial de Girona, Enric Mirambell, exhibeix una lucidesa envejable i manté un compromís absolut amb la ciutat i amb la seva història.

Enric Mirambell,

cronista oficial de Girona

JOSEP PASTELLS > TEXT

JOAN CASTRO > FOTOS

—**Vostè i Girona mantenen un idil·li permanent, no?**

—[Riu] Podríem dir-ho així, sí. Deixant de banda l'època que estudiava història a Barcelona, sempre he viscut aquí i he estat molt atent a tot el que fa referència a la ciutat. Alguna vegada he dit que em sento com un monjo de clausura el monestir del qual és Girona.

—**Ja fa 26 anys que, coincidint amb l'any de la seva jubilació, el van nomenar cronista oficial. S'ho esperava?**

—La veritat és que no, no en tenia ni idea. Pocs mesos després de jubilar-me, l'1 d'octubre del 1987, al migdia,

vaig rebre una trucada del llavors primer tinent d'alcalde de Cultura, Joan Puigbert. Em va preguntar si acceptaria que em nomenessin cronista oficial. De seguida li vaig dir que sí. Va ser una sorpresa molt agradable i m'ho vaig agafar amb molt d'entusiasme. El dia 13 ho va aprovar l'Ajuntament i el 29, el dia de Sant Narcís, es va fer l'acte oficial.

—**Se li va girar molta feina, en aquell moment.**

—Sí, però era justament el que necessitava. Quan era jove i combinava la docència amb la investigació, de vegades pensava en la jubilació i em sem-

blava un desastre. Em deia a mi mateix que no sabia pas com viure ni què fer, quan em jubilàs; i això que en aquells moments la jubilació era als 70 anys, va ser després que la van avançar als 65. El juliol del 1987, quan va arribar el moment de deixar de treballar, pensava que la investigació històrica i la lectura ja m'ajudarien a omplir el temps, però tot va agafar un altre caire amb el nomenament de cronista.

—**El va salvar, en certa forma?**

—Va ser com un alliberament, sí. Va permetre que continués dedicant-me a la investigació, a la història i a la

*Sóc com un periodista
que va per lliure*

lectura als arxius, amb una projecció exterior més àmplia. És un càrrec honorífic, sense retribució econòmica, però el vaig assumir amb molta satisfacció. Pel repte que representava i, també, perquè venia a ser un reconeixement a la meua dedicació, durant molts anys, a estudiar la història local i a prestar una gran atenció a la vida ciutadana.

—Podria dir-se que, en esdevenir cronista, va continuar fent el mateix que abans?

—Sí, però d'una altra manera. Després del nomenament em vaig poder concentrar més en temes de Girona. Els primers anys vaig fer molta feina: hi havia moments que treballava més que quan estava en actiu. Encàrrecs, llibres, articles, activitats de tota mena... Com és lògic, amb l'edat ha disminuït la capacitat de treball, però encara em mantinc al peu del canó.

—Ho comprovem cada diumenge els lectors del *Diari de Girona*.

—I també els de la *Revista de Girona*, on de tant en tant em demanen algun article.

—Ha comptat mai els articles que ha publicat des que és cronista?

—No, però al *Diari de Girona* segur que són més d'un miler.

—Sempre hi parla de Girona? Mai no ha fet cap excepció?

—És un compromís i una vocació. Sempre parlo de Girona. Alguns dels articles s'han recollit en llibres editats per l'Ajuntament: *Girona, entre la història i l'actualitat*; *Els gironins, entre la història i l'actualitat*; *Retalls de la vida gironina* i *Els impressors gironins del Renaixement a la Renaixença*.

—Repasant la seva producció, però, he trobat un llibre on parla de Figueres.

—[Riu] Però va ser publicat l'any 1983, abans que fos cronista. Es tracta d'*Els protocols notariaus històrics del districte de Figueres*, editat per l'Institut d'Estudis Empordanesos.

—I també n'hi ha un altre on amplia la mirada a tota la comarca.

—És veritat. *El Gironès*, publicat l'any 1993 per Dissens culturals.

—Com s'ho fa, per recordar-ho tot? —[Somriu i arronsa les espatlles].

—La bona memòria és indispensable, per ser cronista?

—La memòria ajuda, sens dubte. He escrit molts articles sense fer cap consulta a cap paper. I les conferències les faig amb un petit guió, sense llegir.

—Ara fa poc n'ha pronunciat dues, no?

—Sí, el 15 d'octubre, a l'Aula Magna de la Casa de Cultura vaig parlar dels

Un cop jubilat, pensava que la investigació i la lectura ja m'omplirien el temps, però tot va agafar un altre caire amb el nomenament de cronista

campanars i xemeneies de Girona. I el 27 de setembre, amb motiu de la festa major de Palau-sacosta i del cinquantè aniversari de la seva integració a Girona, vaig anar a la Residència Assistida de Gent Gran de la Creu de Palau per parlar de l'antic municipi.

—Dues bones ocasions per compartir els seus coneixements sobre Girona.

—El tema Girona l'he de dominar per força. Hi he viscut sempre, hi tinc un arrelament absolut i procuro assabentar-me de tot el que hi succeeix; sempre que sigui d'interès històric, naturalment.

—Mai no s'ha plantejat marxar?

—Mai. I això que n'he tingut unes quantes ocasions. Quan encara treballava em van oferir algun càrrec d'importància a Barcelona i a Madrid. Mai no els vaig acceptar. No m'interessava.

—Girona, sempre Girona.

—Sempre.

—I llibertat absoluta per parlar-ne, a més.

—Què vol dir?

—Com a cronista, possiblement té més llibertat que molts periodistes.

—Tinc la meua visió de les coses i procuro ser objectiu. Podríem dir que sóc com un periodista que va per lliure. Tot i que el cronista no és pas periodista professional, és clar. D'altra banda, pel que fa a l'elecció dels temes, sempre he tingut una llibertat absoluta. Alguna vegada em demanen coses concretes amb motiu d'algun aniversari, això sí.

—Si gira la vista enrere, està satisfet de la tasca realitzada com a cronista?

—Home, sempre es pot fer més, però la veritat és que he tingut molt de temps per treballar i l'he aprofitat. Vist amb

perspectiva, em penso que he fet el que volia fer i, per tant, n'estic satisfet.

—Se sent més historiador o més cronista?

—Sóc les dues coses. Al capdavall, són activitats complementàries i s'assemblen força. Totes dues m'han agradat molt, això segur. Ara faig menys d'historiador, perquè és una tasca més científica que requereix anar a l'arxiu, i ara ja ho he deixat.

—Els llibres, les biblioteques, han estat el centre de la seva vida.

—Sense dubte. Abans de doctorar-me el 1963 [amb una tesi sobre la introducció de la impremta a Girona], vaig entrar al cos facultatiu d'arxiviers, bibliotecaris i arqueòlegs i vaig assumir l'organització i direcció de la Biblioteca Pública de Girona [1949-1987]. També vaig dirigir el Centre Coordinador de Biblioteques de la Província [1955-1980],

He escrit molts articles sense fer cap consulta a cap paper. I les conferències les faig amb un petit guió, sense llegir

l'Arxiu Històric Provincial [1952-1985] i la Casa de Cultura [1966-1982].

—**Dit així sona una mica fred. I la seva tasca va ser molt intensa, apassionada.**

—Eren altres èpoques i hi havia molta feina per fer. Recordo que quan la Biblioteca Pública era a l'Institut Vell, al carrer de la Força, amb prou feines hi havia llum, ni electricitat, ni calefacció. Per no tenir, no teníem ni màquina d'escriure ni telèfon. I estic parlant de l'any 1949.

—**Per això tres anys després van decidir traslladar-la.**

—Era necessari. Vam aprofitar una part de l'edifici de l'hospici, que a partir d'aquell moment va compartir espai amb la biblioteca i amb el recent-

ment creat Arxiu Històric Provincial, del qual vaig assumir la direcció. Amb aquest trasllat vam millorar notablement les condicions de la biblioteca i vam posar els fonaments de la Casa de Cultura.

—**Que no es va inaugurar fins al 1966.**

—El 3 d'octubre del 1966, per ser més exactes. I el pressupost del primer any era de cent mil pessetes, que van passar als setze milions el 1982. La Casa de Cultura no es va crear abans perquè vam haver d'esperar que, en finalitzar les obres de la Llar Infantil del Puig d'en Roca, s'alliberés per a usos culturals l'edifici tan cèntric que ara coneixem. De tota manera, des del 1951 a la biblioteca ja s'hi feien activitats de tota mena. A la Sala de Pergamins s'hi

programaven exposicions, conferències, concerts, taules rodones... Moltes coses que a Girona, en aquella època, quasi no es feien.

—**Tinc entès que l'acte d'inauguració va ser memorable.**

—Jo almenys no l'he oblidat. Just aquells dies acabava de començar un congrés que reunia a Girona més de 200 bibliotecaris de tota Espanya, i això ja garantia una concurrència important. A més, van assistir-hi personatges com Salvador Dalí i Josep Pla.

—**Va parlar-hi?**

—I tant que vaig parlar-hi! Jo feia de guia i anava donant-los les explicacions pertinents mentre recorriem l'edifici. Dalí estava tota l'estona a primera fila, s'interessava per tot i feia preguntes. Pla anava més a la seva.

—**Ja no n'hi ha, no, de personatges com aquells?**

—Potser no, fa de mal dir. En tot cas penso que ara hi ha més gent d'alt nivell.

—**Parlant d'alt nivell, vostè ha estat delegat del Ministeri de Cultura, membre de la Real Academia de Historia i de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. També ha rebut, entre altres reconeixements, la Comanda de l'orde d'Alfons X el Savi.**

—No té major importància, m'he limitat a fer la meva feina el millor que he pogut.

—**Ho diu com si no hagués hagut de superar un munt d'obstacles...**

—Era el que em tocava, però és veritat que va haver-hi moments complicats. Recordo, per exemple, quan va sortir publicada l'ordre de creació de l'Arxiu Històric, el 22 d'abril del 1952. No hi havia local ni pressupost i només es comptava amb el mateix personal de la biblioteca, és a dir, amb mi.

—**Déu n'hi do.**

—Sí, però va ser un moment decisiu, perquè si no s'hagués creat l'arxiu s'hauria pogut perdre molta documentació, ja que estava molt dispersa. A

El tema Girona l'he de dominar per força. Hi he viscut sempre, hi tinc un arrelament absolut i procuro assabentar-me de tot el que hi succeeix

més, la Diputació ens va ajudar molt. La feina era ingent, és ben cert. Vam col·locar els protocols notariaus que ens van arribar dels arxius de Figueres i Santa Coloma de Farners a l'espai que havia quedat lliure a l'Institut Vell. I tres anys després, el 1955, vam recollir tretze tones de documentació de la Casa Falló per dur-les, en primera instància, a una nau de l'hospital de Santa Caterina.

—**Tretze tones!**

—I no només era la quantitat. Els documents estaven ben empolsats i desordenats. Però a poc a poc els vam anar ordenant perquè poguessin ser consultats. Sempre estàvem buscant col·laboradors que ens volguessin donar un cop de mà!

—**El cas és que vostè va ser el responsable de la restauració del convent de Sant Josep, que va esdevenir la nova seu de l'Arxiu Històric Provincial.**

—Era l'antiga delegació d'Hisenda i vam haver d'adaptar l'edifici al nou ús. El fons de l'arxiu es nodria de la documentació que generava l'administració de l'Estat a la demarcació, més tots els fons provinents de les desamortitzacions del segle XIX i de l'ingrés de les actes notariaus. El juny del 2002, quan es va commemorar el cinquantè aniversari de l'arxiu, ja vaig expressar la satisfacció que em produïa constatar que s'havia convertit en un dels principals centres d'investigació del país.

—**També va tenir un paper destacat en la creació, l'any 1969, del Col·legi Universitari de Girona, l'embrió de la UdG.**

—L'any 1968, en crear-se la Universitat Autònoma de Barcelona com a conseqüència d'un projecte de descentralització universitària, el president de la Diputació de Girona va posar-se en contacte amb el rector de l'Autònoma per crear estudis universitaris a Girona. La primera idea era una facultat de Veterinària, però l'oposició popular va obligar a modificar el projecte i els estudis es van obrir amb un primer curs de Lletres. S'hi van inscriure cent

alumnes, i l'1 d'octubre de 1969 es va inaugurar el curs, que s'impartia a la Casa de Cultura.

—**S'esperava l'expansió posterior?**

—Era impensable. En general, tot plegat ha estat molt positiu per a la ciutat.

—**I dels canvis experimentats per Girona als anys seixanta i, sobretot, a partir del 1979, què en pensa?**

—La ciutat ha millorat molt, això és evident. Ara convé que creixi amb moderació i prudència. Sap greu que ens certs aspectes es vagi enrere, en els últims anys. Penso en el Parc Central: és una pena que s'hagi perdut.

—**I dels canvis en el paisatge humà, què n'opina?**

—Penso que són positius i que enriqueixen Girona. Hem d'entendre i acceptar les diferències. Cal fomentar la convivència, aprofitar les coses bones que ens poden aportar i donar el millor del que tenim.

—**Vostè que està tan atent a tot el que passa a Girona, segueix el Girona FC?**

—M'assabento de quan juga i dels resultats, és clar, però el futbol el segueixo poc. I això que de jove hi era molt aficionat. Abans de la guerra civil sempre anava a veure els partits a Vista Alegre. I era molt apassionat. Però l'última vegada que hi vaig anar feia molta fred i el partit va ser molt dolent. Suposo que això em va marcar [riu].

Josep Pastells és escriptor.

Vist amb perspectiva, em penso que he fet el que volia fer i, per tant, n'estic satisfet